

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА ТА МЕНЕДЖМЕНТ

УДК 339.5(477.7+560.6)

*Гужва І. Ю., кандидат економічних наук,
проректор з наукової роботи та міжнародних відносин
Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі*

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВИХ ПЕРЕДУМОВ ДЛЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ТОРГІВЛІ В ЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ

***Анотація.** Розглянуто сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Проаналізовано поточний стан функціонування інституційної основи ОЧЕС. Аргументовано необхідність посилення економічної складової роботи ОЧЕС з урахуванням краєвих світових практик. Досліджено механізми створення сприятливих передумов для інтенсифікації торгівлі та інвестиційної співпраці між країнами Чорноморського регіону. Визначено пріоритетні напрями роботи профільних Робочих групи ОЧЕС. Запропоновано формат та зміст обміну інформацією з питань торговельно-економічного співробітництва між країнами Чорноморського регіону. Опрацьовано питання щодо спрощення процедур торгівлі на регіональному рівні. Визначено шляхи та методи підвищення рівня поінформованості представників ділових кіл, у тому числі України, про потенційні можливості розвитку торговельно-економічного співробітництва в Чорноморському регіоні.*

***Ключові слова:** торговельно-економічне співробітництво, спрощення процедур торгівлі, гармонізація і лібералізація торгівлі, обмін інформацією, міжнародні організації (ОЧЕС, СОТ, ЄАВТ, АСЕАН, АТЕС).*

Постановка проблеми. Світові інтеграційні процеси визначаються наявністю обмежених, в першу чергу, ресурсних можливостей забезпечення функціонування національних економічних систем усіх країн світу. Наразі практично жодна країна світу не в змозі самотійно забезпечити власні стрімко зростаючі виробничі та споживчі потреби. А такі галузі, як транспорт, комунікації, екологія та пов'язані з цим питання клімату, здоров'я людей і тварин тощо – носять класично глобальних характер.

Водночас, як відзначають експерти Світової організації торгівлі (СОТ), в торговельних відносинах чітко відслідковуються тенденції розвитку та поглиблення саме двосторонніх та/або регіональних взаємовідносин [1]. Ґрунтуючись на правилах СОТ окремі країни прагнуть укладення преференційних торговельних угод з обмеженою кількістю учасників, що дозволяє здійснювати обмін товарами за максимально спрощеною системою на взаємовигідних та комплементарних умовах.

Разом з цим, в боротьбі за сировину та ринки збуту готової продукції, спостерігається політика відвертого протекціонізму, яка полягає в застосуванні надзвичайно високих мит на експорт (сировини) та імпорт (переробленої продукції), технічних бар'єрів, санітарних і фітосанітарних норм та інших нетарифних обмежень. Серед важливих нетарифних бар'єрів, що представляють собою серйозну перешкоду на шляху до світової торгівлі, є високі транзакційні

витрати, обумовлені громіздкістю документації та непрозорістю правил здійснення експортно-імпортних операцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання спрощення процедур торгівлі, її гармонізації та лібералізації активно вивчаються як експертами профільних міжнародних організації (СОТ, ОЕСР, ЮНКТАД, Світовий банк, ЄК ООН тощо), так і провідними вітчизняними фахівцями цієї галузі, а саме: А. Андрійчуком, І. Бураковським, А. Гальчинським, В. Гейцем, Я. Жалілом, Ю. Макогоном, В. Новицьким, В. Онищенком, О. Платоновим, [2–9] та іншими. Водночас, на нашу думку, на сьогодні додаткового вивчення потребують питання щодо організації практичних кроків для інтенсифікації торгівлі та інвестиційної співпраці України в Чорноморському регіоні.

Мета статті. Визначення практичних кроків інтенсифікації торгівлі і інвестиційної співпраці в Чорноморському регіоні та забезпечення активної участі в цьому процесі українського бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Аналіз сучасного стану зовнішньої торгівлі України та динаміки надходження іноземних інвестицій до української економіки у 2010–2014 роках засвідчує існування суттєвих недоліків у формуванні та реалізації зовнішньоторговельної політики України. Усунення негативних тенденцій щодо зменшення обсягів експорту, втрати багатьох позицій на світових ринках, уповільнення надходжень іноземних інвестицій потребує невідкладних заходів з боку органів влади та, безумовно, про-активної позиції представників ділових кіл.

Особливої актуальності ці питання набувають на фоні укладання Україною Угоди про створення зони вільної торгівлі з ЄС, завершення переговорного процесу щодо приєднання до Угоди СОТ про державні закупівлі, перспектив набрання чинності Угодою СОТ про спрощення процедур торгівлі тощо.

Найважливішою тенденцією розвитку світової економіки, на яку Україна має невідкладно відреагувати, стало формування глобальних ланцюгів створення вартості та ланцюгів поставок у міжнародній торгівлі. Міжнародні ланцюги доданої вартості – феномен останніх двадцяти років, проте тільки протягом останніх десяти років цей процес набув глобального значення та на сьогодні має визначальний вплив на загальносвітовий економічний розвиток.

Разом з цим, необхідно відзначити, що приблизно 80 % світової торгівлі припадає саме на ланцюги поставок. За оцінками Світового банку та Всесвітнього економічного форуму, зменшення високої вартості транзакцій та зайвої бюрократії, з якими стикаються торговельні оператори, забезпечить відчутне зростання глобального ВВП, зокрема спрощення процедур здійснення експортно-імпортних операцій може забезпечити зростання світової торгівлі на 3-5%, в той час як зниження тарифів за результатами Уругвайського раунду переговорів в рамках СОТ призвело до зростання світової торгівлі на рівні 2-3 % [10].

Відповідно, надзвичайним прогресом у розвитку світової торгівлі стало прийняття 27.11.2014 р. нової багатосторонньої Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі [11]. Згідно з визначенням ЄК ООН спрощення процедур торгівлі – це «спрощення, стандартизація і гармонізація процедур і супутніх інформаційних потоків, необхідних для руху товарів від продавця до покупця і для здійснення оплати». До цього необхідно додати і автоматизацію торговельних процедур і потоків інформації, що набуває все більшого значення [12]. Тобто, нова Угода СОТ спрямована саме на створення сприятливих передумов для здійснення експортно-імпортних операцій у максимально стислі терміни та зручний спосіб. Вагомість прийнятої Угоди також полягає в тому, що це перша багатостороння Угода СОТ, що була прийнята після створення Організації у 1995 р.

У цьому контексті привертає увагу розвиток торговельно-економічного співробітництва між країнами Чорноморського регіону. Особливість цього регіону, як відомо, полягає в тому, що країни, об'єднані басейном Чорного моря, з одного боку, мають тісну торговельно-економічну співпрацю між собою, а з іншого – доволі суперечливе ставлення одна до одної, в силу членства у митних і політичних союзах. Наряду з цим окремі країни мають двосторонні

угоди про вільну торгівлю. Відповідно, Чорноморський регіон є перехрестям торговельних потоків між Європою і Азією.

25 червня 1992 року в місті Стамбул 11 країн Причорномор'я підписали Стамбульську декларацію про створення Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС).

На сьогоднішній день членами ОЧЕС є 12 країн: Азербайджан, Албанія, Болгарія, Вірменія, Греція, Грузія, Молдова, Росія, Румунія, Сербія (у складі ОЧЕС з квітня 2004 року), Туреччина та Україна.

Відповідно до Статуту цієї організації країни-члени співпрацюють за такими напрямками: торгівля та економічний розвиток, фінанси та банківська діяльність, зв'язок, енергетика, транспорт, сільське господарство, охорона здоров'я і фармацевтика, охорона навколишнього середовища, туризм, наука і технології, співробітництво у сфері культури, обмін статистичними даними та економічною інформацією, співробітництво між митними органами, гуманітарні контакти, боротьба з організованою злочинністю тощо.

Двадцятирічне функціонування ОЧЕС довело доцільність та необхідність функціонування такої регіональної Організації, про що особисто висловлювались глави держав країн-членів ОЧЕС під час Ювілейного саміту з нагоди 20-річчя створення Організації, що проходив 26 червня 2012 року у Стамбулі [13].

Відповідно до положень «Економічного порядку денного ОЧЕС», прийнятого під час Ювілейного саміту, головною метою Організації на сьогодні є сприяння раціональному використанню ресурсних, науково-технічних і інфраструктурних можливостей країн-членів Організації для забезпечення миру та сталого розвитку в Чорноморському регіоні [14].

З метою реалізації визначених цілей та задач ОЧЕС проводяться засідання профільних Робочих груп та зустрічі на високому політичному й експертному рівні. Загальна координація здійснюється через Постійний Міжнародний Секретаріат ОЧЕС.

Головування країн в Організації триває 6 місяців; ротація головування відбувається відповідно до латинського алфавіту. На період головування міністр закордонних справ країни є Діючим головою ОЧЕС, який гарантує належне керування справами і виконання прийнятих резолюцій та рішень. Якщо країна відмовляється від головування, воно автоматично переходить до наступної за списком країни.

Чергове головування України в ОЧЕС проходило у період з 1 січня по 30 червня 2013 року. Беручи до уваги сформовані пріоритети ОЧЕС, зусилля України у період головування були спрямовані як на підвищення рівня ефективності діяльності Організації, так і на активізацію торговельно-економічного співробітництва в Чорноморському регіоні.

Серед ключових заходів у рамках головування України в ОЧЕС відзначається проведена 23 травня 2013 року в м. Ялта зустріч міністрів з економічних питань країн-членів ОЧЕС. Під час заходу експертами високого рівня країн-членів ОЧЕС неодноразово наголошувалось, що існуючий інституційний потенціал ОЧЕС, за умов належного функціонування цієї Організації, може слугувати ефективною платформою для розвитку двостороннього та багатостороннього торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва в Чорноморському регіоні. Результати домовленостей, зокрема практичні аспекти інтенсифікації торгівлі та активізації інвестиційної співпраці в Чорноморському регіоні, відображено в спільній декларації глав делегацій [15].

Враховуючи конструктивний внесок України у формування нових підходів щодо подальшого розвитку торговельно-економічної співпраці між країнами Чорноморського регіону, під час засідання міністрів закордонних справ ОЧЕС (21.06.2013 р., м. Одеса) Україну призначено офіційним координатором діяльності Робочої групи з торгівлі та економічного розвитку ОЧЕС. Важливо враховувати, що з 2009 року координування діяльності Робочої групи з торгівлі та економічного розвитку ОЧЕС здійснювалось Постійним Міжнародним Секретаріатом цієї Організації. Відсутність країни-координатора призвело до суто технічної та формальної роботи однієї з ключових Робочих груп ОЧЕС. Проведення зустрічі міністрів з економічних питань країн-членів ОЧЕС (23.05.2013, м. Ялта) та схвалення відповідної декларації значною мірою сприяло активізації, зокрема в змістовній частині, діяльності цієї Робочої групи. У зв'язку

з цим, перед Україною постає додаткова задача – посилення роботи економічного блоку Організації.

Приймаючи до уваги існуючі зобов'язання країн-членів ОЧЕС, що впливають з їх членства у будь-яких інших угрупованнях, об'єднаннях, союзах та/чи міжнародних організаціях, апіорі зрозуміло, що поточна діяльність Організації потребує запровадження інноваційних підходів у розвитку діалогу та формуванні взаємовідносин між країнами регіону.

У цьому контексті пропонується детально розглянути світовий досвід щодо розвитку торгово-економічного партнерства в рамках регіональних організацій чи угруповань.

На сьогодні торговельно-економічне співробітництво в Чорноморському регіоні фактично здійснюється відповідно до угод СОТ, оскільки усі країни, окрім Азербайджану та Сербії, є офіційними членами цієї міжнародної організації.

Також є очевидним, що статутна мета ОЧЕС щодо створення регіональної зони вільної торгівлі є не реалістичною і потребує зміни концептуального підходу.

З огляду на зазначене, практичними кроками інтенсифікації регіональної торгівлі, на нашу думку, має бути:

- налагодження механізму обміну інформацією з питань розвитку торговельно-економічного співробітництва між країнами-членами ОЧЕС;

- спрощення процедур торгівлі між державами – членами ОЧЕС на основі Рекомендацій СЕК ООН та відповідно до положень Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі.

Згідно з досвідом Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) першочерговим етапом розвитку та поглиблення регіонального торговельно-економічного співробітництва є встановлення так званої відправної точки для подальшої гармонізації та лібералізації торгівлі [16]. В практичному аспекті це означає збір та систематизацію інформації про торговельні режими та умови здійснення експортно-імпортних операцій в заінтересованих країнах.

На даному етапі можна зробити висновок, що наявність зведеної та систематизованої інформації про умови та формальності здійснення торгових операцій з окремими країнами значною мірою спрощує роботу безпосередніх учасників міжнародної торгівлі.

З метою створення сприятливих передумов для інтенсифікації торгівлі в Чорноморському регіоні вбачається за доцільне продовжити ініційовану Україною практику проведення спільних засідань Робочих груп ОЧЕС, зокрема з питань торгівлі та економічного розвитку, сільського господарства, митного співробітництва тощо. Причому, зусилля профільних експертів пропонується зосередити саме на створенні механізму обміну інформацією та спрощенні процедур торгівлі.

Щодо механізму обміну інформацією.

Як вже відзначалось, майже усі країни ОЧЕС є членами СОТ, а окремі країни в процесі приєднання до цієї організації. У зв'язку з цим варто відзначити, що в цілому системою СОТ передбачено доволі зручний та надзвичайно практичний механізм обміну інформацією, що значною мірою робить міжнародну торгівлю прозорою та передбачуваною. Насамперед мова йде про механізми *нотифікації* (оперативне інформування країн СОТ про зміни у торговельних режимах) та огляду торговельної політики (періодичні звіти про торговельну політику країн-членів СОТ).

Для цілей активізації торговельно-економічного співробітництва в Чорноморському регіоні пропонується здійснювати локалізований та спеціалізований обмін інформацією, яка на регіональному рівні може бути більш оперативно розповсюджена серед заінтересованих учасників зовнішньоекономічної діяльності. Зокрема, ця ініціатива може бути реалізована шляхом створення єдиного інформаційного порталу. На першому етапі важливо визначити контактні пункти (особи) в кожній заінтересованій країні для оперативного подання інформації. Також важливо забезпечити належний центр збору та систематизації отриманої інформації.

Наступним етапом має бути узгодження формату та обсягу інформації. Так, на основі кращих світових практик, зміст єдиного порталу може бути таким:

- “Country profile” – загальна інформація про країну;

- інформація про зовнішньоторговельний режим країни, в тому числі умови доступу до ринків товарів та послуг;
- статистичні дані – структура та обсяги зовнішньої торгівлі країни;
- національні стандарти;
- правила та процедури здійснення експортних, імпортних, транзитних та пов'язаних з цим операціями;
- оперативна інформація про зміни у торговельних режимах країни, зокрема застосування інструментів торговельного захисту, запровадження технічних бар'єрів, санітарно та фітосанітарних норм та інше;
- заплановані заходи та події в країнах-членах ОЧЕС;
- інвестиційні проекти та потенційні партнери для започаткування міжнародної співпраці.

Важливим елементом розвитку механізму з обміну інформацією є ініціатива щодо підготовки щорічних публікацій про зовнішньоторговельні режими країн-членів ОЧЕС, аналіз тенденцій їх змін, актуальні питання торговельно-економічного співробітництва в Чорноморському регіоні, висвітлення найбільш знакових подій тощо. Такі публікації будуть в нагоді представникам державних установ, ділових та наукових кіл країн-членів ОЧЕС.

Крім того, на порталі доцільно розміщувати інформацію про результати опитувань, досліджень, розроблені стратегії та іншу корисну інформацію, що може бути необхідною для успішного розвитку торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва в рамках ОЧЕС.

Остаточний формат та процедура обміну інформацією потребує визначення за результатами детального обговорення на рівні експертів країн-членів ОЧЕС та організації регіональних опитувань серед учасників міжнародної торгівлі про існуючі бар'єри та проблеми, що заважають їх діяльності, наприклад: «Що заважає розвитку торговельно-економічної співпраці з країнами Чорноморського регіону?».

Для України, як країни-координатора ключової Робочої групи ОЧЕС, що відповідає за питання торгівлі та економічного розвитку, варто ініціювати зведення та систематизацію інформації про країни-члени організації. Зокрема, пропонується в рамках засідання спільних робочих груп здійснювати обмін інформацією з таких питань:

- торговельні режими країн-членів ОЧЕС;
- процедури здійснення експортно-імпортних операцій між країнами-членами ОЧЕС, зокрема перелік документів, необхідних для митного оформлення, та, безпосередньо, процедури перетину товарами митних кордонів, співробітництва у митній справі.

Таким чином буде створено підґрунтя для проведення порівняльного аналізу торговельних режимів та митних процедур в рамках ОЧЕС.

В подальшому це дозволить провести комплекс досліджень щодо можливості спрощення торгівлі в Чорноморському регіоні.

Щодо спрощення процедур торгівлі в Чорноморському регіоні.

Спрощення процедур торгівлі на регіональному рівні, також як і на національному рівні, охоплює багато різних процесів (зокрема, раціоналізація та автоматизація торговельних інформаційних потоків, встановлення державно-приватного партнерства, спрощення транзитних перевезень, спрощення процедур перетину кордонів та комплексне управління митницею) та передбачає активну участь органів державної влади, бізнесу, фінансових закладів, перевізників і експедиторів.

На нашу думку, саме така організація, як ОЧЕС, може та має слугувати регіональним форумом для обміну зауваженнями, пропозиціями та вироблення спільних рішень щодо спрощення документарних та процесуальних процедур торгівлі.

Прийняття нової багатосторонньої Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі є додатковим важелем активізації діяльності країн-членів ОЧЕС на регіональному рівні. Відповідно, серед практичних кроків щодо спрощення процедур торгівлі в Чорноморському регіоні, пропонується у середньостроковій перспективі зосередити зусилля країн-членів ОЧЕС на таких заходах:

- створення Регіональної ради зі спрощення процедур торгівлі, до складу якої пропонується включити представників органів влади, науки та бізнесу країн-членів ОЧЕС;
- розроблення концепції та стратегії спрощення процедур торгівлі в Чорноморському регіоні;
- узгодження плану заходів з реалізації регіональної стратегії;
- вирішення фінансових та організаційних питань.

Особливо важливим є активна участь представників як органів влади, так і ділових кіл країн-членів ОЧЕС. При цьому, така робота має бути комплексною та носити системний характер. Також важливо підтримувати динамізм у проведенні спільних засідань робочих груп (з питань торгівлі та економічного розвитку, митного співробітництва, сільського господарства, інфраструктури тощо).

Успішна реалізація запропонованих заходів у середньостроковій перспективі забезпечить:

- спрощення документарних та процесуальних експортно-імпортних операцій;
- створення сприятливих передумов для інтенсифікації регіональної торгівлі та інвестиційної співпраці;
- скоординовану роботу урядів країн-членів ОЧЕС, зокрема підвищення рівня ефективності та прозорості при адмініструванні експортно-імпортних операцій;
- регіональний державно-приватний діалог.

Подальшим етапом спрощення процедур торгівлі в Чорноморському регіоні має бути проведення комплексу заходів за участі профільних Робочих груп ОЧЕС для системного вивчення таких питань, як усунення тарифних та нетарифних бар'єрів у торгівлі, торгівля послугами, митне співробітництво, захисні заходи у торгівлі, інвестиційне співробітництво, врегулювання спорів, сталий розвиток, державні закупівлі, захист прав інтелектуальної власності та інше.

Для забезпечення конструктивного обговорення наступних практичних кроків щодо спрощення торгівлі в Чорноморському регіоні вбачається за доцільне активне залучення профільних міжнародних організацій, зокрема таких, як Світова організація торгівлі (СОТ), Всесвітня митна організація (ВМО), Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), регіональних організацій – Асоціація Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС), Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ), Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) та інших.

У рамках обговорення практичних кроків щодо інтенсифікації та розвитку регіональної торгівлі в Чорноморському регіоні також хотілось би звернути увагу на можливість застосування сучасних інструментів економічного аналізу, моделювання та прогнозування, зокрема діючих у рамках таких проектів, як GTAP (США), RIM (Російська Федерація), EcoMod (ЄС). Проведення аналізу діючих торговельних режимів країн-членів ОЧЕС з використанням зазначених інструментів дозволить визначити галузеві спеціалізації з виробництва певних товарів тощо. Отримані висновки в результаті економічного моделювання та прогнозування, а також маркетингові дослідження дозволять аргументувати оптимальні умови, форми та методи розвитку торговельно-економічного співробітництва в Чорноморському регіоні.

Результати таких робіт слугуватимуть опорною інформацією у практичній роботі суб'єктів ділової активності. На державному рівні країн-членів ОЧЕС отримані результати можуть слугувати основою для прийняття рішень у сфері зовнішньоекономічної політики. Безпосередньо для ОЧЕС такі заходи створять передумови для продовження аналізу та вивчення питань щодо спеціалізації та локалізації виробничої діяльності в Чорноморському регіоні, зокрема створення ланцюгів доданої вартості.

Висновки. Реалізація запропонованого сценарію в рамках координування Україною діяльності Робочої групи з торгівлі та економічного розвитку ОЧЕС, в першу чергу, дозволить національним товаровиробникам та іншим суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності отримати додаткову інформацію про нові можливості започаткування торговельно-економічної співпраці в Чорноморському регіоні.

Відповідно, додаткове інформування країн-членів ОЧЕС про перспективні проекти України також слід розглядати як інструмент залучення іноземних інвестицій.

Активна співпраця ОЧЕС з іншими міжнародними організаціями та регіональними об'єднаннями забезпечить обмін інформацією та досвідом щодо кращих світових практик демократичного розвитку міжнародних торговельно-економічних відносин. У результаті відбуватиметься інформаційне збагачення як самої інституційної ОЧЕС, так і її членів.

Запропонований сценарій діяльності Організації значною мірою відрізняється від традиційних підходів країн-членів ОЧЕС. Зрозуміло, що делегації України необхідно буде навести належну аргументацію та проявити майстерність дипломатії для імплементації запропонованого сценарію.

Окрім підвищення рівня поінформованості країн-членів ОЧЕС про потенційні можливості розвитку торговельно-економічного співробітництва в Чорноморському регіоні, делегації України пропонується за результатами проведених досліджень розробити для урядів країн-членів Організації низку рекомендацій щодо здійснення практичних заходів, необхідних для спрощення торгівлі на національному рівні цих країн.

Незалежно від прогнозів з реалізації запропонованих ініціатив товаровиробники та інші учасники зовнішньоекономічної діяльності країн-членів ОЧЕС матимуть можливість доступу до систематизованої інформації щодо умов та процедур реалізації торговельно-економічної співпраці в Чорноморському регіоні, а також оперативний доступ до інформації про значні зміни в торговельних режимах країн-членів ОЧЕС.

З точки зору максимальної ефективності використання переваг країни-координатора Робочої групи пропонується також ініціювати проведення переважної більшості заходів на території України, що дозволить залучити більшу кількість учасників від України, зокрема представників органів державної влади, громадськості, науки та бізнесу до опрацювання потенційних можливостей розвитку торговельно-економічного співробітництва з країнами Чорноморського регіону, в тому числі налагодження нових ділових зв'язків тощо.

Список використаної літератури

1. Щорічний звіт Світової організації торгівлі за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wto.org/english/res_e/booksp_e/world_trade_report14_e.pdf
2. Андрійчук В.Г. Вплив Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на митно-тарифне регулювання зовнішньоторговельних режимів сторін /В.Г. Андрійчук, Є.І. Іванов // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2014. № 3 (74). – С. 4–15.
3. Бураковський І. В. Оцінка втрат від укладання угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС /І. Бураковський, К. Куценко, А. Кобилянська. – К.: К.І.С., 2010.
4. Гальчинський А. С. Лібералізм: уроки для України /А.С. Гальчинський. – К.: Либідь, 2011.
5. Геєць В. М. Структурні зміни та економічний розвиток України / В.М. Геєць та ін.; за ред. Шинкарук // НАН України, інститут економіки та прогнозування. – К., 2011.
6. Жаліло Я.А. Теорія і практика формування ефективної економічної стратегії держави / Я. А. Жаліло. – К.: НІДС, 2009.
7. Макогон Ю. Перспективи вихода економіки України из кризиса: внешнеэкономический аспект /Ю. Макогон // Дослідження міжнародної економіки: Зб. наук. пр. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2011. – № 1 (66).
8. Новицький В. Є. Чорноморське економічне співробітництво в системі субрегіональних пріоритетів України / В. Є. Новицький, В. А. Хоманець // Сб. науч. тр. – Донецьк, 2008.
9. Онищенко В. П. Лібералізація та ефективність торговельної політики/ В.П. Онищенко, О.А. Гащицький //Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2014. – № 1 (72). – С. 5–14.
10. A trade facilitation deal could give a \$1 trillion boost to world economy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/news_e/sppl_e/sppl265_e.htm
11. Офіційні документи Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm
12. Офіційні документи Європейської економічної комісії ООН [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://tfig.unece.org/RUS/contents/tfintroduction.htm>

13. Декларація Стамбульського саміту з нагоди двадцятої річниці Організації Чорноморського економічного співробітництва (Стамбул, 25 червня 2012 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bsec-organization.org/documents/declaration/summit/Reports/ISTANBUL%20SUMMIT%20DECLARATION%2026June.pdf>

14. Оновлений економічний порядок денний «До активізації партнерства ОЧЕС» (Белград, 11 червня 2012 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bsec-organization.org/Information/SiteImages/Annex%20VI_Attach_3%20-%20The%20BSEC%20Economic%20Agenda.pdf

15. Спільна декларація міністрів з економічних питань країн-членів ОЧЕС (Ялта, 23 травня 2013 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bsec-organization.org/aoc/TradeEconomic/Pages/Decl.aspx>

16. ASEAN Free Trade Area (AFTA Council) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.asean.org/communities/asean-economic-community/category/asean-free-trade-area-afta-council>

***GUZHVA Igor**, Ph.D. in international economy,
Vice-Rector for Research and international relations
Ukrainian State University of Finance and International Trade*

PRACTICAL ASPECTS OF FAVORABLE CONDITIONS ESTABLISHING FOR INTENSIFICATION TRADE IN THE BLACK SEA REGION

***Abstract.** In this article the following points have been touched: examination of the current trends in international trade; analysis of the current state of the BSEC institutional framework functioning; argumentation of the necessity of the BSEC economic component strengthening taking into account the best world practices; exploration of the mechanisms of creation of favorable conditions for the trade intensification and investment cooperation among the Black Sea region countries; definition of the priority areas of specialized BSEC Working Group; Proposals on the scope and content of the information exchange on trade and economic cooperation issues among the Black Sea region countries; examination of the trade facilitation issues at the regional level; definition of the approaches and methods of raising of awareness level of the representatives of the business community of the Region, including Ukraine, on the opportunities for the trade and economic cooperation development in the Black Sea region.*

***Keywords:** trade and economic cooperation, trade facilitation, trade liberalization and harmonization, information exchange, international organizations (BSEC, WTO, EFTA, ASEAN, APEC).*

References

1. Schorichnij zvit Svitovoї organizacii torgivli za 2014 rik [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <http://wto.org/english/res_e/booksp_e/world_trade_report14_e.pdf>
2. Andrijchuk V.G. Vpliv Ugodi pro asociaciju mizh Ukraїnoyu ta ЄS na mitno-tarifne reguljuvannya zovnishn'otorgovel'nih rezhimiv storin /V.G. Andrijchuk, Є.I. Ivanov // Zovnishnya torgivlya: ekonomika, finansi, pravo. - 2014. № 3 (74). - S. 4-15.
3. Burakovs'kij I. V. Ocinka vtrat vid ukladannya ugodi pro zonu vil'noї torgivli mizh Ukraїnoyu ta ЄS /I. Burakovs'kij, K. Kucenko, A. Kobilyans'ka. – K.: K.I.S., 2010.
4. Gal'chins'kij A. S. Liberalizm: uroki dlya Ukraїni /A.S. Gal'chins'kij. – K.: Libid', 2011.
5. Geec' V. M. Strukturni zmini ta ekonomichnij rozvitok Ukraїni / V.M. Geec' ta in..; za red. Shinkaruk // NAN Ukraїni, institut ekonomiki ta prognozuvannya. – K., 2011.
6. Zhalilo Ya.A. Teoriya i praktika formuvannya efektivnoї ekonomichnoї strategii derzhavi / Ya. A. Zhalilo. – K.: NIDS, 2009.

7. Makogon Yu. Perspektivy vyhoda `ekonomiki Ukrainy iz krizisa: vneshne`ekonomicheskij aspekt /Yu. Makogon // Doslidzhennya mizhnarodnoї ekonomiki: Zb. nauk. pr. – K.: ISEMV NAN Ukraїni, 2011. – № 1 (66).
8. Novic`kij V. Є. Chornomors`ke ekonomichne spivrobotnictvo v sistemi subregional`nih prioritetiv Ukraїni / V. Є. Novic`kij, V. A. Homanec` // Sb. nauch. tr. – Doneck, 2008.
9. Onischenko V. P. Liberalizaciya ta efektyvnist` torgovel`noї politiki/ V.P. Onischenko, O.A. Gaschic`kij //Zovnishnja torgivlya: ekonomika, finansi, pravo. - 2014. – № 1 (72). - S. 5-14.
10. A trade facilitation deal could give a \$1 trillion boost to world economy [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.wto.org/english/news_e/sppl_e/sppl265_e.htm>
11. Oficijni dokumenti Svitovoї organizacii torgivli [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm>
12. Oficijni dokumenti Ėvropsk`koї ekonomichnoї komisii OON [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <<http://tfig.unece.org/RUS/contents/tfintrouction.htm>>
13. Deklaraciya Stambul`s`kogo samitu z nagodi dvadcyatoї richnici Organizacii Chornomors`kogo ekonomichnogo spivrobotnictva (Stambul, 25 chervnya 2012 roku) [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <<http://www.bsec-organization.org/documents/declaration/summit/Reports/ISTANBUL%20SUMMIT%20DECLARATION%2026June.pdf>>
14. Onovlenij ekonomichnij porjadok dennij «Do aktivizacii partnerstva OChES» (Belgrad, 11 chervnya 2012 roku) [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.bsec-organization.org/Information/SiteImages/Annex%20VI_Attach_3%20-%20The%20BSEC%20Economic%20Agenda.pdf>
15. Spil`na deklaraciya ministriv z ekonomichnih pitan` kraїн-chleniv OChES (Yalta, 23 travnya 2013 roku) [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <<http://www.bsec-organization.org/aoc/TradeEconomic/Pages/Decl.aspx>>
16. ASEAN Free Trade Area (AFTA Council) [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <<http://www.asean.org/communities/asean-economic-community/category/asean-free-trade-area-afta-council>>

*Гужва И.Ю., кандидат экономических наук,
проректор по научной работе
и международным отношениям
Украинского государственного университета
финансов и международной торговли*

ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ СОЗДАНИЯ БЛАГОПРИЯТНЫХ ПРЕДПОСЫЛОК ДЛЯ ИНТЕНСИФИКАЦИИ ТОРГОВЛИ В ЧЕРНОМОРСКОМ РЕГИОНЕ

***Аннотация.** Рассмотрены современные тенденции развития международной торговли. Проанализировано текущее состояние функционирования институциональной основы ОЧЭС. Аргументировано необходимость усиления экономической составляющей работы ОЧЭС с учетом лучших мировых практик. Исследованы механизмы создания благоприятных предпосылок для интенсификации торговли и инвестиционного сотрудничества между странами Черноморского региона. Определены приоритетные направления работы профильных Рабочих группы ОЧЭС. Предложено формат и содержание обмена информацией по вопросам торгово-экономического сотрудничества между странами Черноморского региона. Проработаны вопросы упрощения процедур торговли на региональном уровне. Определены пути и методы повышения уровня осведомленности представителей деловых кругов, в т.ч. Украины, о потенциальных возможностях развития торгово-экономического сотрудничества в Черноморском регионе.*

***Ключевые слова:** торгово-экономическое сотрудничество, упрощение процедур торговли, гармонизация и либерализация торговли, обмен информацией, международные организации (ОЧЭС, ВТО, ЕАСТ, АСЕАН, АТЭС)*